

Resignacije francoskih diplomatov v Ameriki

**Laval proglašen za izda-
jalca in Hitlerjevo lutko**
NADALJNI TALCI
USTRELJENI

Washington, D. C., 23. apr. — Revolva v tujakajnih francoskih diplomatičnih krogih proti politiki kooperacije z nacijsko Nemčijo Pierra Laval, načelnika nove francoske vlade, je nastala, ko je Etienne Burin des Roziers, drugi tajnik francoskega poslaništva, predložil resignacijo poslaniku Gastonu Henry-Hayju. Poleg njega so resignirali štirje drugi francoski diplomati, med temi Leon Marchal, pravni svetovalec poslaništva, v znak protesta.

Marechal je po odstopu odšel v glavni stan podružnice odbora "svobodnih Francozov" v Washingtonu, kjer je naznanil, da bo podpiral rebelno gibanje, ki ga vodi general Charles de Gaulle. On je nazval Laval za izdajalca Francije in Hitlerjevo lutko. "Zdi se mi skoro neverjeno, da more Laval na dan, ko so nadaljnji francojski talci padli pod krogliami nacističkih strelskih oddelkov, opravičevati brutalnosti agresorja in celo hvaliti najbolj barbarski režim, ki stalno krši dane obljube in ne pozna drugega zakona razen onega brutalne sile," je rekel Marechal.

Drugi člani poslanstva, ki so
resignirali, so James Baeyens,
Andre Flot in Charlot Benoit.
V Washingtonu je postalo očit-
no, da le puč svobodoljubcev
Francozov lahko prepreči pre-
lom diplomatskih odnosov
med Ameriko in Francijo in po-
sledice takega preloma — obo-
rožen konflikt.

Državni tajnik Cordell Hull je direktno apeliral na francoski narod in s tem popolnoma ignoriral Lavalov režim, ki se je izrekel za popolno kooperacijo s Hitlerjem. Hull je v apelu izrazil upanje, da bodo patriotični Francozi, ki ljubijo svobodo, preprečili prelom z Ameriko.

Vichy, Francija, 23. apr. — Nacističke okupacijske oblasti so dale ustreliti petnajst nadaljnjih francoskih talcev v Parizu in se s tem maščevale za umor nekoga nemškega vojaka. Nadaljnjih 115 talcev bo ustreljenih te

njih 115 talcev bo ustreljenih ta teden. Osemdeset Francozov bo ustreljenih jutri v Rouenu, če ne bodo sabotažniki, ki so razdejali nemški vojaški vlak zadnji teden, prijti. Štirinštirideset nemških vojakov, ki so se nahajali na vlaku, je bilo ubitih.

Nacisti so zapretili, da bodo deportirali tisoč Francozov iz Rouena in petsto iz Pariza v koncentracijsko taborišče v vzhodni Evropi. Grožnja so izrekli nekaj ur po prihodu Lavalja v Pariz, kjer se je sestalih konferenzal z nemškimi voditelji. Po konferenci se je Laval vrnil v Vichy.

Angleški uradnik razkril obseg letalskih napadov

London, 23. apr.—Vlaok uradnik v letalskem ministrstvu je dejal, da so angleški letalci vrgli v zadnjih napadih na nacijska oporišča v okupiranih deželah in nemških industrijska središča trinajstkrat večje število bomb kot so jih Nemci v masnih navalnih na Anglijo, ko so bili ti največji. On je napovedal, da se bo obseg letalskih napadov na Nemčijo povečal v prihodnjih mesecih.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (sven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Člene oglašev po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (April 30, 1942), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Laval in Franko pomagata Hitlerju

Pred nekaj dnevi smo čitali v listih odlomke iz radijskega govora, ki ga je imel francoski nacifašist Pierre Laval ob priliki, ko je prevzel v svoje roke vazalni režim v Vichyju. V istem času smo v listih čitali izjavo zunanjega ministra Frankove fašistične Španije in ta izjava se do pičice strinja z Lavalovimi izjavami.

Oba, Laval in Frankov minister, sta rotala Francijo in Španijo, da se nahajata v "nevarnosti boljše vizirane Evrope." Laval je v svojem govoru strašil Francoze, da bodo ruske armade "prav gotovo poplavile Francijo, če pade veliki obrambni zid, ki ga drži Nemčija na vzhodu Evrope," medtem pa je Frankov minister rekel: "Španija je pripravljena podpreti veliko nemško obrambo Evrope ne samo s 15.000 možmi, marveč z enim milijonom vojakov."

Kaj more biti bolj jasna? Dočim Amerika z Anglijo vred pošilja tanke, bombnike, strelivo in druge potrebščine Rusiji, da ta čim prej zdrobi Hitlerjeve horde na svojih tleh—Laval in Franko, morilca francoske in španske demokracije, odprto izjavljata, da se bojiata za Hitlerja na ruski fronti in zato je nujno treba, da Francija in Španija prisločita Hitlerju na pomoč!

Lepa situacija! Amerika do danes oficijelno še smatra višiško Francijo in Frankovo Španijo za nevtralni državi; dasi je vsemu svetu znano, kaj se tam—na Francoskem in Španskem—godí, Amerika oficijelno do danes tega ne ve. Propalica Laval očitno roti Francoze, naj pomagajo Hitlerju k porazu Rusije, krivolok Franko pa očitno obljubljuje Hitlerju milijon Špancev za poraz Rusije—one Rusije, kateri je Amerika do danes dala dve milijardi dolarjev kredita in kateri z Anglijo vred pomaga z vsemi silami, ki jih zmore, do zmage nad Hitlerjem!

Ako sta se Laval in Franko kdaj prej pokazala za odprta sovražnika Amerike in Anglije in demokracije sploh, sta se pokazala te dni—kljub temu Amerika in Anglija še vedno odlašata z nastopom, kakršni bi moral biti napram vsakemu odprtemu sovražniku.

Ali se Hitlerjeva zavezništva Laval in Franko res bojita Stalinovega boljše vizirane? Pamet! Cesar se v resnici bojita, je—zmaga demokracije. Yes, zmaga demokracije se bojita, kar lahko vesta, kaj ju čaka, kadar v tej vojni zmaga demokracija v Evropi.

Upajmo, da odgovorni moške na čelu Amerike in Anglije dobro vedo, kako je treba preprečiti Lavalovo in Frankovo pomoč Hitlerju. Sicer je francoska in španska pomoč Hitlerju dvomljiva—da bo Franko poslal milijon Špancev na nemško fronto v Rusiji, je kolosalen bluf, višiška Francija pa sploh nima armade in edino, kar ima, je bojna mornarica v afriških lukah—kljub temu je že vsaka obljuba pomoči sovražno dejanje napram Ameriki, Angliji in njunim zaveznikom.

Poročilo se glasi, da je Laval že dal neke tovarne ladje Japoncem; te ladje se nahajajo v pristaniščih Indokine, katere je že v japonskih rokah z ladjami vred, torej je izročitev teh ladij Japoncem zdaj samo še tehniška zadeva. Vzlic temu je tudi ta izročitev ladij sovražno dejanje napram Ameriki, Angliji, Rusiji in Kitajski. Vsaka pomoč Japonci na Pacifiku danes pomeni, da je višiška Francija v vojni z Ameriko in njenimi zavezniki.

Propalica Laval je v svojem radijskem govoru nesramno napadel Anglijo, medtem ko je Ameriko omenil samo enkrat—in še to omembo je nacijska cenzura zamočala z namenom, da Amerika ne bo užaljena. Ampak ta bluf ne bo pomagal. Ameriško ljudstvo dobro ve, kaj je Laval in komu služi s svojimi lutkami v Vichyju; ameriško ljudstvo dobro ve, da je Laval Hitlerjev hlapec, katerega mu je naloženo iz Berlina, da s francoskim bojnim brodom pomaga pri blokadi Sredozemskega, Arabskega in Indijskega morja. Ameriško ljudstvo dobro ve, da je Laval sovražnik demokracije Francije same, da demokraciji Francozi sovražijo Lavala in pričakuje svoje osvoboditve od Amerike in Anglije.

Mi upamo, da Amerika in Anglija ne bosta dolgo odlašali z nujno akcijo proti Lavalu in Frankovi Španiji. Mi upamo, da ameriška in angleška oborožena sila kmalu napade obrežje Francije. Ta napad bo pomagal Rusiji, ker bo razcepil Hitlerjevo bojno masino, obenem pa bo pomagal—francoskemu ljudstvu, pomagal bo zaslužnemu, poteptanemu in ponižanemu francoskemu ljudstvu, da se čim prej iznebi strašne more, katere mu že dve leti piše srčno kri.

Da Francozi delajo baš narobe, kar hoče Laval—da ne pomagajo Hitlerju, pač pa mu nasprotujejo in ga sabotirajo na vseh koncih in krajih, je dokaz dnevno streljanje talcev, nedolžnih Francozov, v okupirani Franciji. Te dnevne eksekucije francoskih talcev—danes 20 oseb, jutri 40, drugič 50—po Hitlerjevih krvnikih so najzgovornejša priča, da potlačena Francija ne sledi izdajalcu Lavalu, temveč sledi Ameriki, Angliji in demokraciji.

In kadar pride dan—da bi le skoro prišel!—ko ameriške in angleške armade planejo na francosko ozemlje, bodo milijoni Francozov zaorili iz dna svojih src: Dobrodošli, pozdravljeni naši osvoboditelji!

Milijoni Francozov ne bodo samo pozdravili Američanov in Angležev s prisrčnim vzklikom, marveč bodo planili na njihovo stran z orožjem v rokah, ki ga danes skrivajo za ta dan—z orožjem v rokah bodo pomagali ameriškim in angleškim armadam osvoboditi Francijo in vzpostaviti demokracijo v svoji domovini.

Tega dneva se Laval najbolj boji, tega dne se najbolj boji tudi njegov bratec Franko na Španskem—zato pa danes vpijeta za pomoč Hitlerju proti Rusiji, obenem pa hinavsko zavijata oči napram Ameriki.

Upajmo trdno, da čim prej pride ta veliki dan!

Glasovi iz
naselbin

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa.—Med 8. in 16. aprilom je bila moja pot v Cleveland in spotoma sem obiskal tudi naselbine Sharon, Girard, Youngstown, Bessemer in Elwood City. Par dni prej sem bil v sosednjih naselbinah okrog Hermineje, prve dni v mesecu pa pomagam žepi pri društvenem delu. Zadnjič sem bil v Claridgu, kjer sem jih obiskal precej. Prodaj sem nekaj knjig, čevljar J. Urankar je ponovil Proletarca, Matija Mažon in Lovrenc Sturm pa Prosveto. Slednji je v postelji že tri mesece. Lovrenc je pionir društva 7 SNPJ in je star že precej nad 70 let. Dočakal je torej visoko starost, čeprav je trdo delal. Želim mu, da bi se zopet skobacal iz postelje in da bi mu bilo dano videti preobrat, o katerem upamo, da bo v prid delavstva. Tako bi torej videl, da njegovo delo ni bilo zaman. Mrs. Likar in Hrenček sta kupili Družinske koledarje.

Prenočil sem v Jeanettu pri mojem sosedu iz starega kraja, ki me je zabaval ves večer s pripovedovanjem iz svojih vojaških let, ko je služil pri kanonirjih v Slavoniji. Piše se Stempfer. Bil sem še v par drugih naselbinah, ampak mi je že vse iz spomina.

V Sharonu sem se najprvo ustavil pri trgovcu Bogolinu, ki me je z br. Cvelbarjem spremljal še tisti večer okrog rojakov. Oba sta prijazna in postrežljiva. Pri Bogolinu sem tudi prenočil. Tudi on je okusil sladkosti prve svetovne vojne in bil je tudi v ujetništvu v Rusiji, o kateri je imel dosti povedati. Pri njem se nahaja tudi njegov brat, ki je nedavno prejel pismo iz starega kraja, v katerem je bilo pojasnjeno, da je nacijska drhal tudi njegove svoje okropila imetja in jih poslala nekam v Nemčijo. Če se pravilno spominjam, je bilo to pismo objavljeno v Prosveti. Čudno se mi zdi, kako je šlo skozi cenzuro.

Drugi dan me je Bogolin zapeljal na drugo stran mesta in me izročil rojaku Garmu. Omeniti moram uspeh prvega večera naše agitacije. Na Proletarca sta se naročila L. Godina in Tony Sabec. Zadnji je bečljari in je rekel, da sta hodila s Frankom Zaitzem, urednikom Proletarca, skupaj v solo v Ljubljani. Želeto smo prodali knjigo, mrs. Slabe pa Družinski koledar. Drugi dan pa sva z br. Garmom imela sledeči uspeh:

Na Proletarca se je naročil Fr. Cimperman, Prosveto pa so naročili mrs. Gorenc in zakonska dvojica Ciril Furlan, s katerimi se poznamo še iz Hermineje in so me bili veseli. Pogovarjali smo se dolgo in naročila sta tudi Adamičovo knjigo Two-Way Passage, ki bo prišla prav čerti v holi v diskuziji. V Sharonu so kupili to knjigo tudi Fr. Stambal, tajnik društva SNPJ, Louis Žičkar, M. Trobentar, tudi trgovec z gročarijo, potem Slovenski dom, Carolina Rupnik, Albert Grmadnik, John Macek, Frank Mlakar, Louis Cvelbar ml. (on je salesman), Fr. Spek in še neki rojak—ime sem pozabil—sta kupila pa koledarje. Uspeh je bil torej dober, posebno še z Adamičovo knjigo. Morda je to kaj pomagalo, ker je Adamič pred nekaj leti predaval v Sharonu.

Obiskali smo tudi znanega dopisovalca Prosvete Antona Valentiniča, kamor nas je zapeljal Joe Godina, upravitelj Sloven-

skega doma v Sharonu. Valentiniča smo našli zunaj pri delu, čeprav je deževalo. Nato je seveda prišel v hišo, ker je bil tudi čas, da je šel na delo v tovarno. Začel je delati pred par meseci, zdaj ga pa skrbi, da bodo morali iti sinovi v armado Strica Sama—eden je menda že šel, drugi pa čaka poziva. Tone je rekel, da ne ve, kaj bo: samo na farmi ne bo življenja, delo v fabriki in na kmetiji je pa preveč. Well, on bo že tako uredil, da njemu in ženi ne bo nič manjkalo, saj je mojster v gospodarstvu.

Tukaj se iskreno zahvalim za kooperacijo in prenočišče Joevu Garmu in ženi, kakor tudi Bogolinovim in Cvelbarjevim, skupno pa vsem, ki ste mi pomagali do uspeha, vključno s hišniku Slovenskega doma. Dom v Sharonu je zelo prijazen, kot so tudi tamkajšnji rojaki.

Iz Sharonu sem se odpeljal v Cleveland. Tam sem par večerov prenočil pri družini Spik, ki so se leta 1928 preselili iz Hermineje v Cleveland. Paulina Spik ima lepo zbirko knjig in kupila je tudi Two-Way Passage. Tam sem se udeležil dveh priredb: slavnostnega banketa, ki je bil prirejen v počast Etibnu Kristanu ob njegovi 75-letnici, drugi dan, v nedeljo, pa koncerta Glasbene matice.

Prvi večer je bil res nekaj imponantnega. Sodrug Kristan je bil radi velike udeležbe in finnega programa tako ginsten; da ni nekaj minut mogel pričeti z govorom, ko je prišla vrsta nanj, ker so mu solze zalile oči, kakor tudi mnogim drugim. Yes, tudi podpisani je imel rosne oči, ker pred mene je stopila tudi slika mojega trpljenja in zaničevanja, ki še danes ni prenehalo.

Kristanovega govora ne bom opisoval, dasi sem si ga dobro zapomnil. Omenil bom le nekaj opazk. On je na primer rekel, da se večkrat bori s svojo utrjeno glavo, da ni že vse skupaj opustil, ker človek ne more doseči vsega, kar bi rad. Vendar se je opogumil, da hoče še delati do konca svojih dni, čeprav težko; ker

Vesti iz podjarmljene tare domovine

JUGOSLAVIJA DANES
Odpor vseh povsod
Države, kjer bi se zasedna
oslošču počutila bolj nesi-
kot v Jugoslaviji. Ni deže-
bi med Nemci in Italija-
dalje več nezaupanje.
Med vsemi državami, ki so jih
nemški in italijanski o-
vredno na bojišču organizi-
vojko, ki se upira in bojuje
sami sovražnikovimi divizi-
v Jugoslaviji. Te divizije
zapolnile z varovanjem mi-
premagani in razoroženi
Za tako delo bi bile dobre
drugo—in tretjerazredne
Kajti proti njim se bori or-
nana vojska, sestavljena
iz redne jugoslovanske
in njenih častnikov, a
iz četnikov.
Vredno teh čet je okrog 100-
pod poveljstvom si-
srbskega častnika, ge-
Draže Mihajloviča, ki je
namenovan za vojnega mini-
jugoslovanski vladi v iz-
vratu v Beogradu. Povelj-
njegovega generalnega šta-
neki hrvatski major.
Mihajlovič drži v
planinski del južne
Deli Hrvatske in veliki
Srbije so pod njegovim
nadstvom. Njegova vojska se
jevala petdeset milj od sa-
Belgrada. Nemški in ita-
lijski vojski so v neprestani
kraj, kadarkoli stopijo iz
je, če niso v močnem
matvu; glavnih prometnih
je ne morejo posluževati,
niti niso varne. Promet
niso ustavljali in prekanj;
slovenske čete napadajo že-
proge in dvigajo v zrak
in mostove.
Vredno po cestah je silno ne-
Ceste so polne nevarnih
kjer četniki napadajo iz
je. Vožnja z avtomobili je
pocasi in tvegana.
Nemci so poskušali uporabiti
slovenske "kvizlinge" in ju-
slovenske čete za borbo proti
generalu Mihajloviču. Sta-
ral Nedić je bil njihovo
orožje. Število vojštv, a
ga oslošču da na razpola-
je zelo majhno in tudi nji-
je prelo je slaba in pomanj-
ker mu ne zaupajo pre-
General Nedić je sporočal
njih uspehih, a njegovo bo-
je se je v resnici končalo
nepehom. Znano je, da bi
radi sklenili z generalom
premirje in mir.
Nemci bi radi uporabili proti
tudi hrvatske čete. A v
proti osloščim osvoboje-
ni nobene razlike med
in Hrvati. Vstaše "kvizlin-
reveliča so izučili v Italiji
peljali v Hrvatsko koraka-
na vojsko oslošču. Danes
v Hrvatski isti nemški
ljanski bajoneti. Zdi se,
Hrvatski ni več kot 3000
vstavev, ki s pomočjo o-
nasednih čet vladajo se-
milijonov hrvatskega pre-
hrvatsko javno mne-
niti na zatajilo svoje na-
nosti dr. Vladimiru Mač-
hrvaški seljački stranki.
Nekaj je v ujetništvu. Bil je
ga začetka v zaporu. Po-
ga trikrat osvobodili in

Italijanov v Jugoslaviji. Italia-
ni so hoteli takoj v začetku pri-
ključiti vso Dalmatinsko obalo
k Italiji, pa jim tega Nemci niso
pustili. Nemci pa so v Sloveniji
priključili rajhu dvakrat večje
ozemlje, kakor Italijani in štiri-
krat več prebivalstva.
Italijani, ki zelo potrebujejo
premogaja, so upali, da bodo dobili
velike jugoslovanske premogov-
nike v Trbovljah. Italijansko o-
zemlje se razteza do hribov, s
katerih se vidi rudnik, a rudnik
je v nemških rokah.
Pod nemškim nadzorstvom je
tudi rudnik Trepča, kjer koplje-
jo svinec. Italijani, ki so zasedli
dalmatinsko obalo vse do tretje-
ga planinskega grebena, ki teče
vzponedno z rudnikom, imajo v
svojih rokah samo majhno šte-
vilo gospodarsko pomembnih
krajev.
Oči nadzirajo jugoslovansko
industrijo cementa v Splitu, rud-
nike boksita v Dalmaciji in Her-
cegovini in tovarno aluminija,
najlepše predele lesne industrije,
jugoslovanske ladjedelne in
pomorska oporišča. Njihova je
tudi Idrija z rudniki živega sre-
bra, a nemško ozemlje se razte-
za proti Reki, ki jo Nemci skuša-
jo dobiti zase kot izhod na Ja-
dransko morje.
(Baltimore Sun, 2. mar. 1942.)

Italijanov v Jugoslaviji. Italia-
ni so hoteli takoj v začetku pri-
ključiti vso Dalmatinsko obalo
k Italiji, pa jim tega Nemci niso
pustili. Nemci pa so v Sloveniji
priključili rajhu dvakrat večje
ozemlje, kakor Italijani in štiri-
krat več prebivalstva.
Italijani, ki zelo potrebujejo
premogaja, so upali, da bodo dobili
velike jugoslovanske premogov-
nike v Trbovljah. Italijansko o-
zemlje se razteza do hribov, s
katerih se vidi rudnik, a rudnik
je v nemških rokah.
Pod nemškim nadzorstvom je
tudi rudnik Trepča, kjer koplje-
jo svinec. Italijani, ki so zasedli
dalmatinsko obalo vse do tretje-
ga planinskega grebena, ki teče
vzponedno z rudnikom, imajo v
svojih rokah samo majhno šte-
vilo gospodarsko pomembnih
krajev.
Oči nadzirajo jugoslovansko
industrijo cementa v Splitu, rud-
nike boksita v Dalmaciji in Her-
cegovini in tovarno aluminija,
najlepše predele lesne industrije,
jugoslovanske ladjedelne in
pomorska oporišča. Njihova je
tudi Idrija z rudniki živega sre-
bra, a nemško ozemlje se razte-
za proti Reki, ki jo Nemci skuša-
jo dobiti zase kot izhod na Ja-
dransko morje.
(Baltimore Sun, 2. mar. 1942.)

Iz mojih beležk
New York City.
Danes se človek že težko kam
ozre, ne da bi videl povsod na-
lepljenih in naslikanih apelov za
nabavo vojnih bondov. Po radiu
nas vedno opominjajo o naši pa-
triotični dolžnosti in ob vsaki
priložnosti se govori ljudstvu,
naj se odzove klicu svoje domo-
vine—Amerike. Vladi pa očivid-
no vse to še ne zadostuje, ker
obrnila se je na narodnostne
skupine v tej deželi, da jih opo-
zori in pridobi za tesno sodelo-
vanje z Ameriko v tem kritič-
nem času.
V New Yorku se je po želji
zakladniškega departmanta or-
ganiziral jugoslovanski odbor, ki
bo skrbel, da se akcija za naba-
vo bondov in znakov med nami
spravi v tir, ki bo vodil naravnost
k zakladniškemu depart-
mentu, kateri nam bo dal kredit
za naše sodelovanje in da na navi-
dila in nasvete za čim uspešnejše
delovanje med nami v tem po-
gledu.
Jugoslovanski odbor je razde-
ljen na tri dele ali sekcije, in si-
cer na slovensko, hrvatsko in
srbsko. Naša slovenska sekcija
bo priredila s sodelovanjem na-
ših tukajšnjih društev in skupin
shod, ki se bo vršil dne 3. maja
t. l. v Slovenskem narodnem do-
mu v Brooklynu. Na shodu bo
nastopil predstavnik zakladni-
škega urada in pa odborniki na-
še sekcije. Ob tej priliki bodo
podane vse potrebne informacije
in odgovori na vsa vprašanja
glede obrambnih bondov, njih
vrednote, varnosti itd. Slovenci
v New Yorku naj si torej za-
pomni in podčrtajo omenjeni
datum, zakaj ni vseeno, kako se
predstavimo Ameriki, ko stopi
pred nas in nas vpraša za sode-
lovanje. Več bomo o stvari še
poročali, za enkrat naj to kratko
opozorilo zadostuje.
V nedeljo, 26. aprila t. l., se
vrši velika priredba novo-or-
ganiziranega kulturnega društva
Četnik. Na tej koncertni prired-
bi bo podana tudi nova igra "Čet-
nik", katera nam bo predložila
borbo resničnih četnikov, ki se
danes upirajo nacizmu in fašiz-
mu, ki hoče južne Slovence za-
sužnjiti in uničiti kot take. Slo-
vence imamo radi igre, udeležimo
se torej v lepem številu Čet-
nikove koncertne priredbe, po-
sebe še, ker bo šel čisti približek
v pomoč Mihajlovičevim četni-
kom, ki vsake pomoči, katera se
jim more nuditi, nujno potre-
bujejo. Priredba se bo vršila v
Audubon Halli, West 166th St.,
corner Broadway & St. Nicholas
Ave., New York City. Pričetek
popoldne ob štirih.
Naš jugoslovanski New York
je tako aktiven v prirejanju raz-
nih zabav in kulturnih predstav,
da je že težavno vsemu slediti,
kaj šele vsemu prisostvovati,
vendar je naš dolžnost, da pod-
premo po moči naše kulturne or-
ganizacije s tem, da se udeležimo
njihovih priredb. Kot je bilo že
naznanjeno, je imel pevski zbor
Slovan svoj koncert v nedeljo,
19. aprila, v Slovenskem domu v
Brooklynu.
Naši tamburaši pod vodstvom
g. Gerjovića bodo tudi v bližnji
bodoščnosti podali koncert v ko-
rist Rdečemu križu. Datuma si
nisem prav zapomnila, ali vidi
ga bomo v listih te dni, glavno je,
da mislimo na to njih priredbo
in si rezerviramo dan njih kon-
certa za poset te važne godbene
zabave. Kot pevc in pevke na-
ših zborov, tako tudi naši tambu-
raši vedno radi sodelujejo pri
priredbah drugih skupin, zdaj so
se spomnili tudi Rdečega križa
in naš dolžnost je, da jim nudi-
mo sodelovanje.
V nedeljo, 12. apr., je imelo
društvo Sv. Jožeta KSKJ veselje-
co v Slov. domu in poleg pra-
enodejank je bilo na programu
petje, nastop tamburašev (Maj-
ših) in pa predvajanje slik iz Ju-
goslavije odnosno iz Slovenije.
Vsa stvar je izpadla v zadovolj-
stvo občinstva, ki je napolnilo
dvorano. Mnogi smo prišli brez
dvoma radi slik, posebno taki, ki
smo od Brooklyna precej odda-
ljeni, no, in slike, ki jih je pred-
vajal Leo Zakrajšek, so bile inte-
resatne in lepe. Med posetniki
je bilo tudi nekaj bratov Srbov
in Hrvatov in ti so bili nad temi

Slovenska Narodna Podporna Jednota
2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR

Izvršni odbor

VINCENT CAINKAR, gl. predsednik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
WILLIAM RUS, pomoč. taj. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MIRO G. KUHEL, gl. blagajnik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MICHAEL VERHOVNIK, direkt. mlad. odd. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEX, urednik glasila 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Podpredsednika

MICHAEL H. KUMER, prvi podpredsednik Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik 3807 W. 95th St., Cleveland, Ohio

Districtni podpredsedniki

JOS. CULKAR, prvo okrožje 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje 7035 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje 3079 Randall St., St. Louis, Mo.
URSULA AMBROZICH, peto okrožje 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šest. okrožje 823 W. 7th St., Wausau, Colo.

Gospodarski odbor

MATH PETROVICH, predsednik 353 E. 181st St., Cleveland, Ohio
VINCENT CAINKAR 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
F. A. VIDER 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MIRO G. KUHEL 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JACOB ZUPAN 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
DONALD J. LOTRICH 1937 So. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
RUDOLPH LIECH 100 E. 260th St., Cleveland, O.

Poradni odbor

ANTON SHULAR, predsednik Box 27, Atina, Kansas
FRANK VRATARICH 313 Tener St., Luserna, Pa.
FRANK BARBIC 19011 Muskoka Ave., Cleveland, Ohio
ANDREW VIDRICH 708 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK 718 E. 185th Street, Cleveland, Ohio

Nadzorni odbor

FRANK RAJZ, predsednik 3301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MILAN MEYERŠEK 16028 Arcade Ave., Cleveland, Ohio
ANDREW GRUM 17101 Sweden, Detroit, Mich.
JOHN OLIP 331 So. Prospect Ave., Cleveland Hills, Ill.
FRED MALGAI 25 Westcoast Ave., Peru, Ill.

Zdravni

F. J. ARCH 618 Chestnut St., N. S., Pittsburgh, Pa.

aliki naravnost vžičeni, pa
tudi naši ljudje so verno sledili
vsaki podani sliki in vmes so se
čule tožne omembe: "In zdaj je
vse to razdejaš" ali pa: "Zdaj
so naše pogladi odtod, zdaj go-
spodarijo in se šopirijo Nemci in
Italijani po tej lepoti!"
Zdaj pa naj preidemo na neka-
tere stvari, ki se jih v teh časih
najbrž nihče rad ne dotika, ali
pravijo tako, da v stalnih vodah
se rad zaredi raznovrsten mrčes
in tudi užitna stalnica ni, to ve-
mo dobro, za to ne škodi, če se tu
in tam podreza v struje naše mi-
selnosti, da nam nalivi sedanjega
hudourja ne zaustavijo bistrega
teka našega po naravi precej pa-
metnega slovenskega duha.
Izgleda, da se bomo morali Slo-
vence določno izraziti glede ju-
goslovanskega kralja. Tega naš
človek ne bo rad storil, posebno
ne tu v Ameriki, kjer je večina
firmed nas dobila ameriško dr-
žavljanstvo. Logično torej ne
more nihče od nas zahtevati, če
pošljemo brzojav ali resolucijo
n. pr. našemu Rooseveltu, da mo-
ramo istočasno počastiti s tem
tudi jugoslovanskega kralja. In
vendar so mi prišlo na uho zad-
nje čase baš te vrste zahteve ali
recimo kritike, ker zahteva v
tem oziru ne drži, ne za nas.
Očita se nam, da ne uvrščamo
v naše sporede uradnih jugoslo-
vans

IZ NAŠIH KRAJEV

ZOFKA KVEDER

V OBLASTI TEME

(Nadaljevanje.)

— Mož se ubija, — je dejal eden izmed voznikov, drugi so molčali.

Žan je stal, kakor izgubljen sredi hiše.

— V kuhinjo pojdiva, kava je že pripravljena, — ga je poklicala dekla.

Zavedel se je, a brez odgovora je šel pri drugih vratih v vežo in po stopnicah gor v podstrešno sobo. Tam se je vrغل na postelj in pekoče solze so mu privrele iz oči.

Tako ni bilo še nikoli. Saj je oče tudi prej pil, res, ali žganja ni okusil. A zdaj ga je videl, kako se je nalival z najslabšim žganjem, s kakoršnim se napajajo berači.

Njegov oče!

In kako je bil zapuščen, umazan, podivjan! Zajokal je na glas od bridkosti.

Njegov oče! Videl ga je, kako je hodil lep, inteligenten mož z njim in z bratom na sprehod. Majhna sta bila takrat še oba, ali oče jima je bil prvo in zadnje na svetu. Kako krasno jima je znal pripovedovati! O svojem življenju, o svoji mladosti. Kakor najlepše pravljice so bila ta pripovedovanja. Bogato je bilo to življenje! Žan je poznal vso očetovo nemirno mladost, kakor da jo je preživel sam. Kako je znal oče pripovedovati o svojih prvih spominih na vasi, o težkih, hudih časih, ko so ljudje kuhali koprive in blagorivali tiste, ki so bili ovsnene kruha siti. Potem kako je hodil v mestu v šolo, o tistih smešno-tragičnih dogodkih in doživljajih razposajenega dečka, o gosposodi in v krinolinah, o starih "purgarjih", o svojih učnih letih v trgovini. In pozneje o svojih skušnjah, kakor trgovski pomočnik, o koleri, ki je takrat na Kranjskem razsajala, o davnih tovariših in znancih, katerih stare, oblede fotografije so še visele doma na stenah. Ali najrajši je pripovedoval o svojih vojaških letih.

Mornar je bil celo dolgo vrsto let. In kadar je pripovedoval o svojih daljnih vožnjah, o morju, o ogromnih ladjah, o viharjih, o tujih mestih in deželah, sta ga poslušala z bratom najrajši. Kako so peli mornarji zvečer na krovu, kadar je bilo morje mirno, kako so menjavali težke toljace Marije Terezije v tujih lukah za razne dragocene, orientalske drobnarije. Ležali so poleti popoldne na porobku gozda pod smrekami in oče je razgrinjal svoje doživljaje pred njima v živih, jasnih barvah. Kakor, da nista otroka, ampak tovariša, s katerima se pogovarja o davnih časih, s katerima osvežuje bogate svoje spomine. In ptice je imel rad, vse živali. Njihova okna so bila polna ptičjih kletk. Kose je imel oče najrajši, vsako jutro jim je zvižgal, da so se učili pesmi. In kadar je imel časa, je vzel oba svoja dečka seboj in šli so v gozd in na pašnike mravljičja jajca nabirati. In vriskali in peli so po poti vsi trije. Lepo je bilo! Kako mlad je bil oče še takrat, vesel je bil in šaljiv, njegov glas je bil poln in prijeten, njegove modre oči dobre in polne življenja. In vse ga je imelo rado, vsak ga je veselo pozdravil in za vsakega je imel šaljiv, dobrovoljen odgovor.

Ze takrat je pil, o da. Ali le redkokdaj in ponoči, Žan ga takrat nikdar ni videl pjanega, — spal je že prej. Samo drugo jutro ga je videl bolnega, zlovoljnega in bledega. Mati je godrnjala, kuhala črno kavo, oče pa se je držal za glavo in strašno vzdihoval. "Nikoli več, nikoli več!" — je ponavljal — a vendar je spet prišlo. "Družba, družba!" se je potem izgovarjal. — Žanu je bilo vselej mučno ob takih dneh. Nekako sram ga je bilo za očeta, ki so ga gost-

je spraševali in spominjali, kaj je prejšnji večer govoril in delal v vinskem veselju. A še bolj težko mu je bilo, poslušati tarnanje matere, tožbe in dolga pripovedovanja, s katerimi je vsem sosednim ženčinam razkladala, kolikokrat se je oče že napil, da je pijanec in zapravilivec in da bo vse poglaj skozi grlo. Žana niso ta materina vzdihovanja nič ganila in nje solze so mu bile naravnost odurne. Skrival se je po cele dneve na vrtu, ko je prišel iz šole, ali je pa tičal zgoraj v sobi. Ni hotel gledati očeta, ki je še smrdel po vinu, ni hotel poslušati tistega sladkega mučeniškega pripovedovanja matere. — In ko so se začeli taki dogodki vedno bolj množiti, je bil vesel, da je moral za bratom v šolo.

V mestu pa so izginili vsi črni madeži od očeta in vsega doma. Lepo in prijetno so ga gredli spomini na domačo vas, domačo hišo, na očeta, na mater, na vse. Učil se je bolj iz častihlepnosti, kakor iz ukaženosti. In kadar je dobil dobro spricovalo, ga je poslal s ponosom domov in videl je v duhu očeta, kako sedi za mizo in pripoveduje o njem, da je "dečko, ki ima glavo na svojem mestu". In seštel je dneve, ki so ga šli deliti od doma, delal je dolge račune, kolikor ur, koliko minut ima še do tistega časa, ko sede na vlak, ki ga popelje domov.

In lepe so bile te počitnice, kljub vsemu; mnogo žalosti je prežl, mnogo grenkosti, a to je vse izginilo, kakor neprijeten sen, samo oni lepi spomini so se mu zarezali v pamet. Ali to je spoznal: vselej, kadar je prišel domov, je bilo slabše in žalostnejše. Oče je postajal drugačen, pil je tudi rajši kakor prej, pa tudi mati je bila druga, bolj jezljiva, vedno slabše volje. Brat je ostal, ko je dovršil četrto šolo, čisto doma. Ni imel posebnega talenta, pa tudi ne veselja do učenja. Zdal je bil že par let v pisarni bližnje tovarne za papir. Hitro se je pomožatil in Žanu se je zdel resen in strog, kakor štiridesetleten mož, da si je bil samo šest let starejši od njega. Ni imel mnogo smisla za njegove skrbi, za njegove sanjarije in osnove, samo po svojih bivših kolegih je kdaj vprašal, drugače je bil pa zaprt in molčljiv in videlo se mu je, da smatra Žana še za otroka.

Da, ni bilo Bog vedi kakega veselja ob prejšnjih počitnicah, a vendar je bilo lepo in Žan je bil zadovoljen in srečen in ni imel skrbi. Še le letos po zimi se je zgrnil preko njegove duše ta neznošen strah pred nečim g.oznim. Prišlo je nekaj ljudi iz domačega kraja v mesto in pripovedovali so mu, da oče pije, pije, kakor še nikoli. Srce ga je zabolelo takrat in od tedaj ni imel več miru. Vsak hip je vstalo v njem in ga grizlo in mučilo. Pisal je bratu, a ta mu je samo na karti odgovoril: "Lahko si misliš sam, kaj naj ti pisarim. Saj sem že tako vsega sit čez grlo."

In zdaj je prišel domov in videl očeta ponižanega.

Ponižanega je videl, ponižanega! ...

Oče je spal vse popoldne.

Žan je hodil po hiši in vse se mu je zdelo zapuščeno in žalostno. Ni bilo več tičev na oknih, niti rož, ki jih je prej časih mati gojila. Samo samcat žalosten kanarček je čepel v svoji kletki v gostilniški sobi v dimu in šumu. Zaprta je stala očetova kolekcija velikih in malih pip v kotu, potrta je hodila dekla okrog, mati je tožila sosedam, ki so se zbirale v kuhinji, svoje nadloge, v izbi so sedeli nekateri možje in spraševali s pomembnim nasmehom "kako je očetu".

(Dalje prihodnjič.)

"Every wasted penny adds to Hitler's bank book"

NEVER walk away from the refrigerator without closing the door. Leaving the door ajar wastes either ice, electricity, or gas—and does the food no good! Even if you'll need to open it again soon—shut the door!

Those pennies you'll save will bring your family and your country added security if invested in U. S. SAVINGS STAMPS AND BONDS!

kazal med vrati. Zbudili so ga glasovi.

"Popolnoma zmedeno govori," je rekla mati. "Ne razumem niti besede tega, kar pripoveduje."

"Oče, je zaklical deček. "Naglo odpi okno, sicer kisik ne preživi noči. Tukaj je preveč dušika in ogljeneve kisline je tu, o kateri pa si ne morem narediti prave predstave. Ali toliko je gotovo, da bo ugasnila svetilka in da se zadušimo mi vsi, če ne odpreš okna."

"Fantazira o nečem, kar je silšal v šoli," je rekel oče. "Mati mu je dala prašek antifebrina in oče je stopil k oknu ter odtegnil gardino."

"Okna ne smem odpreti, sinitko moj. Zdravnik bi bil zelo hud zaradi tega, ker je še zelo mraz. Vidiš, kako si je mesec notri?"

Deček je prosil še enkrat, naj odpro okno. Sedla sta na rob postelje, božala njegova lica in mu dobro prigovarjala.

In molčal je kot poprej. Želel je le, da bi odšla, da bi mogel govoriti s kisikom. Zato je zaprl oči, kot bi spal. Ko sta prisluškovala nekaj časa njegovim enakomernim dihljajem, sta verjela in odšla potihem.

"Kisik," je vprašal kmalu nato deček, ali si tu?"

"Gotovo," je rekel kisik. "Sicer bi bilo zate in za več drugih slabo. Ampak dobro se mi ne godi."

"Ali je dušik tudi tukaj?" je vprašal deček.

"Vsekakor," je odgovoril dušik.

"In ogljeneva kislina?" je poizvedoval deček.

"Ne izplača se govoriti o me-

ni," je rekla s tihih tenkim glasom ogljeneva kislina. "Prene-pomembna sem."

"Zlejša si kot dušik," je menil kisik. "To moram reči, čeravno si moj rodni otrok. Da bi le kmalu bilo dan! Ko pride solnce, popije pelargonija toliko ogljeneve kisline, kolikor jo more doseči."

Deček je poslušajoč ležal in ni rekel ničesar.

Njegova lica so gorela kot ogenj. Od čela mu je kapal pot in oči so se mu strašljivo svetile. Tudi želajo ga je. Zato je vzel kozarec z mlekom in pil nekoliko. Ali ba! se ni več.

Zdelo se mu je, da dobivajo stvari glasove, kakor v pravljici. Misli je, da so kisik, dušik in ogljeneva kislina trije začarani principi. Če bi le našel pravo besedo, dal bi jim zopet njihovo pravo postavo. ... Kako zabavno bi bilo, če bi jutri ob vstopu očeta in matere sedeli tu ... in doktorja! In potem: kako lepo bi bilo v šoli. Ker principi bi morali obiskovati njegovo šolo, ki je bila najuglednejša v mestu. Sedeli bi poleg njega. ... No, morebiti je bilo še vseeno najboljšje, počakati nekoliko; ker on ravnokar ni bil med prvimi v razredu; in v zadnjih klopih principi vendar ne bi mogli sedeti. Ali v prihodnjem mesecu se je hotel potruditi, da pride naprej ...

Ker so ga obhajale take misli, se ni prav nič začudil, ko se je zbudil kanarček, trikrat zafortfal med svojimi palčkami, kar pomeni isto, kot bi si mlad dečko pomel oči, ter rekel:

"Zdi se mi, da nocoj zrak ni ravno najboljši tu v sobi."

Tudi pelargonija je pritrdila. Bila je iste misli.

"Aha," je pomislil deček. "To

NE, NE—NI NOBENEGA IZGOVORA